(ZEITUNGSDRUCKSACHE) Ч. 35. 29. серпня 1943 Рік I

# ХОЛМСЬКА ЗЕМЛЯ

РЕДАКЦІЯ: Краків, Ожешкової 7. Тел. 104-81.
АДМІНІСТРАЦІЯ: Краків, Райхсштрассе 34. Тел. 230-39.

ТИЖНЕВИК
„Cholmer Land" Wochenausgabe
SCHRIFTLEITUNG: Krakau, Orzeszkowagasse 7. — Fernruf 104-81
VERWALTUNG: Reichsstrasse 34. — Fernruf 230-39, 146-42

ПЕРЕДПЛАТА:
Чвертьрічно — 3.50 зл.
піврічно . . . 7.— зл.
Ціна прим. 30 сот.

## Виконаймо свій обов'язок!

Війна тягнеться вже чотири роки і ми вже до неї звикли. Ми звикли до всіх невигод, терпінь та тягарів, що їх вона зі собою несе. Їх ми обминути не в силі— ми мусимо з ними годитися. Одною потіхою для нас є хіба те, що терпимо не лише ми самі. Терплять невигоди й важкі труди вояки на фронті, терпить теж цивільне населення міст наражених на летунські налети.

Ми зжали та поскладали в копи наше збіжжя і звезли в сто доли. Очевидно — ми хотіли б його змолотити, змолоти та спожиткувати самі. Наше бажання оправдане — це ж праця наших рук і ми маємо до неї право. Та тут саме дорогу нашому вродженому самолюбству та інстинктові самозбереження заступає щось друге — обов'язок. Обов'язок, що випливає з нашого співжиття в спільноті: громаді, нації, державі. Ми не є бальонами що буяють собі свобідно в небесних просторах — ми є лише коліщатами у великій машині. Нам не може бути байдужою доля, майбутнє нашого народу.

На Сході йде великий бій на життя і смерть. Нам байдужий був би його вислід, коли б він вівся на якихсь далеких заморських преріях. Та бій ведеться, на жаль, на окраїнах наших земель. І не однаково нам, чи знайдемося ми по цей, чи по той бік боєвої лінії. Ми ж знаємо, що на кожній п'яді відданої большевикам землі виростуть нові, свіжі могили. Ми ж знаємо, що перша наша мета — це розвал большевизму. За всяку ціну ми мусимо спинити й розбити орду, що суне на нас зі сходу та півночі. Дехто з нас уже має змогу зброї ворогів — протиставити також зброю. Та загал мусить протиставити їй працю своїх мозолистих рук. Ми збираємо плоди з наших піль та віддаючи приписаний контингент, скріплюємо фронт, кормимо тих, що проливають свою кров. Тож наша праця і наша жертва — це праця і жертва для нашої Батьківщини. Ми не сміємо від такої жертви відмовитися. За дрібними, хоча нераз і болючими випадками ми не сміємо тратити з очей головної, нашої, не чужої, мети. Пливучи човном, не сміємо самі перевертати його тому тільки, що нам не подобається щось у ньому. Як перевернемо — потонемо й самі. Це аргумент, що повинен би хіба всіх нас переконати. Та кого він не переконує, то переконає його тверда конечність.

Війна має свої суворі закони. Немилосердні вони навіть супроти громади своєї держави та одної крови. Фронт мусить мати їду і вона мусить бути йому доставлена. Від нас самих залежить, чи буде це зроблене без зайвих жертв, чи з ними. А хіба жертв у нас уже досить.

Пропаганда проти здачі контингенту, без огляду на те, ким ведена, шкідлива. Слухаючи її, ми наражуємо себе, свої родини, свої села та свій нарід. Їй мусимо рішуче протиставитись та її поборюти.

Український селянин усе вмів добре відвіювати полову від зерна. Віримо, що він зробить це і сьогодні та виконає те, чого вимагає від нього потреба, конечність та обов'язок.

М. К—ий

## На порозі п'ятого року війни

Ще кілька днів і ми скажемо: сьогодні 1-го вересня, чотири роки тому почалася війна.

Мабуть не багато між нами таких людей, що тоді, чотири роки тому, передбачували б бодай в приближенні, в якому положені буде світ, і ми в ньому, після цих чотирьох літ. Та що й казати аж про чотири роки, хіба ж не заскочили нас усіх події, що їх принесли навіть не цілі чотири тижні цього пам'ятного вересня 1939 року! Життя готує всім різні — прикрі і веселі — несподіванки, бо людина не може збагнути всіх майбутніх подій, не може знати всіх сил, думок і замірів інших людей і інших народів, а кромі того — незнані нам шляхи, якими Провидіння Боже веде народи й держави.

Кожна війна приносить зміни. І кожна людина, і кожний нарід хотів би, щоб її зміна була на краще і щоб прийшла якнайскоріше. Звідціль і бажання людей, щоб війна не тривала довго. Але бажання і надії людей, як знаємо, не все здійснюються в житті.

Кожна війна, а тим більше тотальна, виставляє на тверду пробу фізичні і моральні сили людини й народу. Слабодухи й маловіри, навіть при кращих матеріяльних можливостях, не виграють війни, бо їх скоріше заломлюють труднощі й невдачі. Дужі й загартовані видержують до кінця.

Всі пам'ятаємо початок війни і 1940 рік, рік великих перемог на заході: Норвегія, Голяндія, Бельгія, Франція. Тут вистарчило кілька днів, там кілька тижнів. Ми всі слідкували за цими небувалими перемогами німецької збройної сили, але наші думки завсіди звертались на схід. Ми ждали. Та під чужою намовою ще Югославія і Греція стягнули на себе всі страхіття війни. Але вона й тут не тривала довго. Вкінці прийшов 22. червня 1941 року. Прямо в останній хвилині німецькі війська на приказ Фюрера вдарили на червоного велетня, що вже кінчив свої приготування до нападу на Европу.

Багато між нами було таких, що сподівалися і тут скорого вирішення. Але бажання бачити скоро розгороменим нашого найбільшого ворога не давало нам докладно пізнати його сили. Ми забували стару засаду: ніколи не легковажити ворога, і не недоцінювати його сили. Але зробивши тоді цю помилку, вистерігаймося тепер зробити другу. Коли ми тоді не доцінювали сили ворога, то тепер знова не маємо найменшої підстави її перецінювати!

Пригадаймо собі не тільки перші великі винищуючі бої і грубі тисячі совітських полонених, але й усі пізніші масові наступи большевиків, що так часто кінчалися горами трупів та справжніми цвинтарищами їх повзів і усякої зброї. А в теперішній літній офензиві втрати большевиків у людському матеріялі, повзах, літаках і всякій зброї велетенські. Такий неймовірний впрост уплив крови навіть такого велетня, як СССР, не може не обезсилити. Його людські резерви мусять врешті вичерпатися. Очевидно, мають втрати також німецькі і союзні війська, але їх навіть годі по-

## ОГЛЯД ВОЄННИХ І ПОЛІТИЧНИХ ПОДІЙ

Минулий тиждень пройшов під знаком важких воєнних і політичних подій. Дальші величезні бої на Сході й блискучий під тактично-організаційним оглядом німецько-італійський відворот зі Сицилії, виявили повну боєву силу й свободу діяння великодержав осі. Попри свій військовий бік бої на Сході вказують, що большевики, змагаються за хлібні простори України, поправді воюють за своє існування. Тому воєнна невдача їх літньої офензиви матиме також свої грізні наслідки у внутрішньому житті СССР Закінчення боїв на Сицилії означає, що стоїмо безпосередньо перед можливістю ворожого удару на справжній европейський суходіл.

Рівночасно з тими воєнними подіями зійшлися також і політичні. Вказує на те рух у таборі ворогів, який там запанував у зв'язку з нарадою Рузвелта й Черчіля в Канаді. Перед майбутньою атакою на европейський континент ворожий табор хоче підготовити справу також і політично та взагалі устійнити, що йому робити далі. Так воно якось зложилося, що напередодні 5-го року війни стоїмо також і перед новими воєнно-політичними подіями, що своїми наслідками знову нас наближять в якійсь мірі до закінчення тієї великої й важкої війни.

### На Сході

Большевики розпучливо продовжували свою офензиву майже на всіх частинах східного фронту. Змагають до опанування як уже не цілої, то бодай східньої частини України.

Минулого тижня вони почали атакувати також і в тих частинах фронту, що досі були розмірно спокійні, а саме коло Ільменського озера й Старої Руси. Згідно з дотеперішнім способом большевики атакують так, що наперед починають сильний артилерійський обстріл даної частини фронту. Опісля пускають повзи і боєві літаки, за якими дивізії НКВД женуть маси піхоти, між якою бувають жіночі відділи, вояки з дуже молодих і старих річників усуміш. Німецькі війська бороняться перед тими наступами еластичною тактикою, що є сполученням засади рухомих боїв зі способом випадів. Оминаючи втрат підчас сильного артилерійського вогню, німці свідомо залишають дані терени а коли опісля большевицькі повзи й піхота рушають до наступу, вдаряють переважно з боків, окружують, й винищують.

Головну ролю в боях на східному фронті також і минулого тижня відгравало летунство, артилерія, повзи й піхота.

Большевики знову потерпіли величезні втрати. Від початку цьогорічної літньої офензиви вони втратили понад **200 панцирних бригад, 1000 батерій,** понад **12.600 повзів** і понад **6.000 літаків.** Для прикладу варта згадати, що 20. 8. ц. р. большевики втратили **486 повзів.** Знову

рівнювати з втратами большевиків!

На побоєвищах східного фронту рішається і наша доля. Але не тільки там. Тисячі українських рук, що працюють на полі, тисячі робітників і робітниць у фабриках, працівники в урядах і установах — це та армія, що на фронті праці разом з іншими народами Европи бореться за перемогу над большевизмом. І ми знаємо, що труднощі життя не зменшаться, що важкі обов'язки, доки триває війна, не зма́ліють. Навпаки, вони будуть зростати, бо з війною так, як кажеться в приказці: чим дальше в ліс тим більше дров. Чим довше триває війна, з тим більшою увагою треба ставитися нам до питань нашого збірного життя, тим більше треба розваги в діянні і витривалості.

Не забуваймо, що ворог буде намагатися вести щораз сильнішу пропаганду, щоб захитати наші нерви. Він різними фальшивими вістками, зрадливими, провокаційними підшептами намагатиметься втягати одиниці й цілі гурти до діл, які йому могли б принести користь, але нам тільки втрату, часто навіть необчислиму в своїх наслідках. Але наш свідомий справи загал дасть таким підшептам належну відправу. Бо тут іде гра не за дрібниці, але за життя, за наше майбутнє.

## ОГЛЯД ПОДІЙ

(Докінчення із 1-ої стор.).

большевицькі втрати в летунстві такі великі, що тоді, коли німцям пропадає 1 літак, большевики тратять 17! Коли ж мова про людські втрати большевиків, то цілком сміливо можна припускати що вони наближаються тільки за час останньої офензиви до жахливого числа півтора міліона вбитих, ранених, загинулих, полонених. То ж немає ніякого сумніву, що колись у недалекій будуччині ті большевицькі втрати відібʼються на їх боєвій спроможності. Через це мабуть зима буде легша на східньому фронті.

## Бої коло Харкова

Найбільші бої ішли й далі ідуть коло Білгороду, де большевики змагалися за Харків, як осередок важних просторів східної України. З початком минулого тижня німецькі війська перевели під Білгородом сильні протиатаки, вдерлися глибоко в бік ворожих відділів і таким способом не тільки зупинили розгін ворожих наступів, але також і довели до деякого відпруження. Та доцінюючи значіння наступу на тій частині фронту большевики знову стягнули великі сили й почали свіжі атаки. У рямцях плянового руху знову (22. 8.) евакуовано Харків, який підчас війни на сході вже кілька разів зміновав власника і сьогодні є лише полем румовищ. На всіх інших відтинках фронту большевицькі атаки відперто серед високих втрат ворога. 22. 8. большевики втратили 409 танків і 73 літаки.

**Перед організацією УЦК велетенські завдання. Поможемо їх виконати, коли точно вплачуватимемо національну вкладку!**

## Перерва в боях на півдні

Після 5-ох тижнів геройських змагань з 5-ти кратно сильнішим ворогом, німецько-італійські частини покинули 17. 8. ц. р. острів Сицилію. Завдяки добрій організації й вдатній обороні перед ворожими спробами окруження із-заду, командування німецько-італійських військ зуміло перевести до південної Італії не тільки всі частини, озброєння, воєнні матеріяли, але також ранених і ворожих полонених. Ціла та акція тривала 14 днів і є блискучим прикладом холоднокровности, помисловости й витривалости. Один з останніх відʼїхав зі Сицилії головний командант німецьких військ ген. Губе. Це один з найхоробріших німецьких високих старшин. Ще в першій світовій війні він утратив руку, але без огляду на те далі залишився при війську на фронті. Підчас тієї війни ген. Губе відбув усі походи й зокрема дуже відзначився в боях в Україні.

Щойно тепер виявляється, що ворог зосередив на Сицилії 6 панцирних дивізій, 4 панцирні бригади, 18 дивізій піхоти, дивізію моряків і 2 дивізії спадунів до висадів, 1600 ловецьких літаків та понад 1800 бомбовиків, між якими були дво- і чотирьохмоторові та спеціяльні летунські машини. На морі ворог мав 6 великих боєвих кораблів, 2 літаконосці, 20 кружляків, 85 нищильників і транспортові кораблі для 10-ох дивізій. Підчас боїв на Сицилії ворог утратив третину своїх військ. Деякі його частини втратили до 70 відс. старшин й вояків. Найбільше потерпіли канадійські дивізії, яких кидали в найбільший вогонь. Мабуть неодин з наших земляків, що осіли в Канаді, наложив своєю головою за чужу справу. Крім того ворог утратив на Сицилії 383 повзи, 652 літаки, 63 гармати, 61 транспортових кораблів загальної містоти 290000 т. і кілька воєнних кораблів. Менше-більше таке саме число ворожих транспортових кораблів ушкоджено.

Тепер запанувала перерва в боях за Італію. Воєнні дії обмежуються тільки до боротьби з ворожими транспортовими кораблями довкола Сицилії й до ворожих летунських атак на італійські міста. Міляно, Турин, Неаполь та інші міста, потерпіли важкі втрати. Бажаючи рятувати перед знищенням Рим, що є не тільки столицею Італії, але також духовим центром католицького світу, італійський уряд проголосив його відкритим містом.

## На морі і в повітрі

Німецьке летунство останніми днями затопило й важко ушкодило 39 ворожих кораблів коло Лісбони, в пристані Бізерти й загалом на Середземному морі.

Минулого тижня вороже летунство налітало на західні зайняті простори й на північно-західні та південні німецькі відкриті місцевості. Між іншим ворог заатакував передмістя Парижа.

Вороже командування звернуло увагу, що сила німецької протилетунської оборони постійно зростає і останніми днями вона спричинила ворогові великі втрати. Так підчас налету 17. 8. ц. р. німці знищили 100 ворожих літаків, між якими було багато 4-о і 2-о моторових бомбовиків. Разом з тими літаками ворог утратив щонайменше, яких 500 людей кваліфікованої летунської обслуги.

Переводячи відплатні налети проти Англії німецькі летуни успішно атакували військові обʼєкти в пристані Портсмавтс, в промисловому місті Лінкольн та з гирлі головної англійської ріки — Темзи.

## Довкола наради Рузвелта з Черчілем

Як про те ми вже згадували в попередньому числі нашого тижневика, Черчіль знову був виїхав за океан, щоб відбути нараду з Рузвелтом. На цей раз ця зустріч відбувається в Канаді в місті Квібеку. Кажуть, що Рузвелт і Черчіль мають переїхати до іншого канадійського міста Отави. Як причину 7-ої зустрічі між Рузвелтом і Черчілем називають справу Італії, большевицьких домагань „створити другий фронт" і спільної акції у Східній Азії. Ні сам Сталін, ні також ніхто з його представників не бере участи в нараді через те, що вона торкається також війни з Японією, з якою большевики хочуть бути в мирі. Досі ще розмірно мало вісток просякло до світової преси про те, що обговорюють у Квібеку. З голосів англійської преси можна зміркувати, що Англія та Злучені Держави рішили піти на всі большевицькі домагання, щоб тільки большевики далі воювали.

Щоб не дратувати большевиків, які хочуть панувати також і над цілою середньою і південно-східною Европою, еміграційні уряди Польщі, Чехії та Югославії покидають або вже покинули Лондон. Чеський уряд має перенестися до Москви. Те саме мабуть буде з югославянським. Поляки після Катиня мабуть залишаться в столиці Египту — Каїрі.

Щодо Італії то Рузвелт і Черчіль мають про що говорити. Своєю політикою супроти Італії а зокрема своїми домаганнями під адресою також і нового італійського уряду, вони тільки причинилися до змінчення спротиву італійського народу. Замість внутрішнього перевороту в Італії, що мав ворогові влегшити завдання, треба далі воювати. Врешті боротьба з Японією остільки важка, що завдяки її розумній політиці супроти народів, які заселюють країни визволені від англійців, американців і голяндців, оборонна сила Японії постійно зростає. Тому сьогодні алянти мусять воювати вже не тільки з Японією, але зі всіми народами, що входять у склад японської імперії в Південно-східній Азії.

## Щорічний з'їзд НСДАП у Кракові.

КРАКІВ. В неділю (15. 8), вечором, у столиці Генеральної Губернії закінчився кільжаденний з'їзд Німецької Націонал-Соціялістичної Робітничої Партії. У тому з'їзді взяли участь делегати з цілої Ген. Губернії та багато представників центральних партійних органів із Німеччини. Крім цілого ряду культурних імпрез відбулася відправа членів партії, на якій Генеральний Губернатор, д-р Франк, як провідник партійної організації в Ген. Губернії, виголосив промову, присвячену основним та актуальним питанням теперішньої хвилини. Після того відбулась на святочно прибраному історичному краківському ринку дефіляда, в якій, крім партійних формацій, взяли участь також почесні сотні армії. На закінчення з'їзду відбувся вечором урочистий концерт на подвір'ї краківського замку.

## Війна нервів

Покищо наслідком нарад у Квібеку є жвава акція англійської інформаційної служби, яка засипує невтральні держави всякими часто найбільш суперечними вістками. Щоб їх краще поширювати всі ті вістки переходять — за голосом німецької преси — через Швайцарію. Їх поширювання входить у ворожу програму „війни нервів".

Рівночасно з можливістю дальшого наступу на Італію та в районі Середземного моря, Англія збільшила свої заходи в Туреччині та Еспанії. Англійці стараються переконати турків, щоб вони покинули невтральність. Щодо Еспанії, то вистарчить сказати, що англійський посол у Мадриді Семюел Гор їздив літаком до ген. Франка, який тепер перебуває на відпочинку. Видно, що англійцям дуже спішно.

Американці бажають також і в Азії вести „війну нервів", налітаючи на деякі японські точки опору на Новій Гвінеї, на Борнео й на Целебес. Та все те не дуже грізне для японців, бо американські літаки мусять перелетіти великі простори, щоб досягти Японію. Тимчасом японці забезпечуються на всякий випадок, зміцнюючи протилетунську оборону. В Токіо здовж вулиць повикопувано рови протилетунської оборони, а всі японці дістали доручення побудувати такі уладження побіч своїх домів. Зорганізовано „Взаємну Сусідську Допомогу", що підлягає загально-японській організації протилетунської оборони, яка діє разом з поліцією. Крім того Японія постійно збільшує свою воєнну продукцію й дбає за те, щоб собі якнайбільше приєднати всі східноазійські народи, що опинилися під її владою.

### 43.642 ЛІТАКИ ВТРАТИЛИ БОЛЬШЕВИКИ ВІД ПОЧАТКУ ВІЙНИ.

У місяці липні на цілому східному фронті німецькі ловецькі літаки, зенітна артилерія і суходільні війська знищили разом 3.016 большевицьких літаків. Це досі найбільша кількість збитих в одному місяці літаків. Таким чином у першому півріччі 1943 р. большевики втратили разом 9.464 машини, а від початку війни 43.642 літаки.

# Невідрадне явище

**Зменшення числа українських учителів і учнів у народніх школах**

Зміни, які в останніх часах завважуємо на відтинку народнього шкільництва на землях Холмщини, творять невідрадне явище й мають всі познаки надходячої катастрофи. З приводу неточного учащання дітей до школи, непомірно зростає кількість тих, що кінчають свій шкільний вік, а заразом і науку не в найвищій клясі школи, а у два-три роки раніше. З приводу браку в нас українських учительських сил щораз зменшується число українських народніх шкіл та обнижується їх організаційний рівень. Дійшло вже напр. до того, що на терені цілого холмського повіту (поза Володавою) не має ані одної повної семиклясової народньої української школи. Повної семиклясової української народньої школи не було досі навіть і у Холмі, де є осідок державної гімназії, технічної школи і цілої низки різних фахових шкіл з українською мовою навчання, до яких приймається з правила по скінченні семиклясової народньої школи. Молодь, яка хоче продовжувати свою освіту в фахових школах, має через це великі труднощі при вступних іспитах. Молодь, що залишається при батьках, кінчає свою освіту на четвертому або п'ятому відділі, бо переважно це є найвищі в українських сільських народніх школах. Цей стан шкільництва нас в жадному випадку не може задоволити. Ще й досі трапляються випадки, що українські батьки посилають дітей не до української, а польської народньої школи, бо там власне є ведені старші (5, 6 і 7) відділи. Не треба й казати, що й з національного боку є це невідрадне явище, бо в польській школі під проводом польських учителів і учительок наша дитина не винесе української національної свідомости, якої тут на Холмщині ще так багато усюди бракує.

Бажаючи хоч частинно направити це дуже невідрадне явище, управа української народньої школи в Холмі починаючи від 1. вересня 1943 р. наміряє урухомити у тій школі повних сім кляс, при чому до вищих кляс (п'ятої, шостої й сьомої) побіч міської молоді з самого Холма буде також прийматися молодь з околичних ближчих і дальших сіл. До п'ятої кляси будуть прийняті діти, що в попередньому шкільному році в школах нижчезорганізованих учащали на перший рік науки в четвертій клясі, або на другий рік науки в третій клясі та покінчили її з вдоволяючим вислідом. До шостої кляси будуть прийняті діти, що з вдоволяючим вислідом покінчили другий рік науки в четвертій клясі, або перший рік науки п'ятої кляси. До сьомої кляси буде прийнята молодь, що покінчила другий рік в четвертій клясі, або перший рік в шостій клясі. Всі діти при записах мусять предложити останнє шкільне свідоцтво та будуть піддані відповідно-справджуючому іспитові.

Український Допомоговий Комітет у Холмі, що вповні доцінює велике національне значіння в урухомленні семиклясової української народньої школи в Холмі, прийде школі й молоді з поміччю і оскільки зголоситься до неї відповідна кількість учеників і учениць, урухомить бурсу для замісцевої молоді. Записи від 20. серпня до 1. вересня ц. р. приймає щоденно канцелярія школи, що міститься в Холмі при вул. Коха (Сєнкевича) 6.

Батьки Українці! Пам'ятайте, що найбільша кривда — це кривда зроблена дитині. Не позбавляйте її освіти. Виховати її на здорову, освічену й свідому одиницю українського народу — це наш національний обов'язок. Тому мимо сьогоднішніх воєнних труднощів, браку взуття, одежі, тощо, мусимо за всяку ціну уможливити нашим дітям учащання до школи. Нехай же з початком надходячого шкільного року заповняться веселим дитячим гомоном не тільки кляси української народньої школи в Холмі, але й всіх українських народніх шкіл Холмщини. Нехай ані одна дитина не залишиться в хаті незаписана до школи, зглядно записана до чужої школи. Всі діти в українській школі, бо тільки через освіту в рідній мові веде шлях до кращого майбутнього.

# Союз Українських Кооператив у Володаві розбудовується

Дня 3. серпня ц. р. відбулась у Володаві незамітна, але дуже важна подія — посвячення власної площі Союзу Українських Кооператив у Володаві та розпочаття будови власних збіжжевих магазинів. Ранком цього дня, під здивування прохожих, переїхала містом довга валка возів, навантажених цеглою — це всі кооперативи прислали по одній фірманці до праці на цей день, — а за ними машерували трійками з лопатами працівники Союзу у проводі з директорами інж. Т. Костевим та інж. Свящевським і з головою Делегатури УДК о. Кріштановичем. Всі вони удалися на площу, закуплену Союзом в останніх днях, де настоятель володавської парохії, о. Середа П., коротко з'ясував суть цього свята, опісля відправив молебен, посвятив площу і заложений камінь під будову магазину. По скінченні церковної частини приступлено зразу до праці. І не було різниці, чи це директор Союзу, чи працівник, чи звичайний робітник. До помочі стanули теж працівники інших інституцій та учні Торговельної Школи.

Скромно та без великого шуму пройшло це свято, як і перші дні будови. І в цьому запорука успіху розпочатого великого діла — будови своїх власних приміщень на власному ґрунті, що хоч у малому розмірі здійснює гасло: „у своїй хаті своя правда і сила і воля..." Подія ця — це чи не найбільш важка та глибока своїм змістом у житті Володавщини за останні роки. Це буде тривкий пам'ятник нашої волі до власного життя та відродження Володавщини, тому і значіння такої події не тільки кооперативне, але перш за все національне.

Отже не диво, що українське громадянство зрозуміло значіння цього факту і свій обов'язок супроти нього. Перш за все працівники Союзу прикладають багато праці. Вони ж придбали потрібну цеглу під будову та помагають при всіх інших роботах. Тому ідейність цих робітників — інколи може і незвиклих до тяжкої фізичної праці — заслуговує на повне признання.

Дальше слід зложити признання ініціяторам, зокрема п. Козловському Я., посадникові міста, та дирекції П. С. К. за такий сміливий крок у ці воєнні часи. Бо будувати тепер, коли відчувається брак усього, включно з робочою силою — це діло гідне похвали. А що керівники цього не тільки уміють рискувати, але і здійснювати розпочате діло, доказує те, що при дотепер ішньому темпі праці будова буде вповні готова до назначеного речення — 25. серпня ц. р.

# За нашу єдність

Переживаємо важкі, переломові часи. Ніхто з нас не сміє залишатися позаду, ніхто не сміє відказатися від наложених на нього обов'язків. Інтеліґент, селянин-хлібороб і робітник чи ремісник має свої важні обов'язки. Сільський робітник пильною працею на ріллі для збільшення харчевих запасів, ремісник при свому варстаті виконує речі важні і конечні для війська й цивільного населення. Але також ми всі не повинні відхилятися від національної праці. Кожен повинен вільний час присвячувати культурним цілям. В порозумінні з іншими свідомими селянами чи інтеліґентами (якщо вони є) зробити якусь імпрезу, свято, чи щось таке інше.

Для спільного відсвяткування закінчення жнив повинні подумати над зорганізованням сільських чи районових обжинок. Цей незабутній обряд збірних обжинок повинен відновитися.

Ми мусимо тепер бути зорганізованими і в повній дисципліні і довір'ю до нашого Проводу, дальше вести свою працю. Нехай такі жертви, як д-р М. Струтинський, полк. Я. Войнаровський, сен. І. Пастернак, орг. реф. Делегатури у Володаві Панчишин — і багато, багато інших стануть для нас символом сильного духа. Нехай згадка про ці жертви додасть нам сили й витривалости.

Єднаймося, гуртуймося в одну національну лаву під кермою Українського Центрального Комітету. В цьому напрямі мусять працювати усі: письменники, мистці, вчені, священики, учителі, культурно-освітні працівники і взагалі всі, вся наша інтеліґенція, бо щойно спільною працею та спільними зусиллями вдасться нам побороти сучасне лихоліття і вийти на твердий шлях дальшого національного розвою.

Не сміємо впадати в зневіру. Виконуючи тверді обов'язки воєнного часу ширити серед свого оточення непохитну віру в перемогу. Слабодухів і руїнників не сміє бути в наших рядах, бо вони не з нами, а проти нас. Тверде тепер наше життя, але усі труднощі треба побороти, бо перемогу має тільки той, хто хоче перемоги і змагає до неї, поборюючи на шляху усі перепони й перешкоди. Наша перемога — в нашій єдности під одним Проводом і для одної мети.

О. Г. Немирич

# Винницький злочин і жиди

Вже з початку слідства у справі жахливого злочину НКВД у Виниці, виявилася участь жидів в тих душогубствах. В часі масових арештувань і душогубств, керівником НКВД був жид Соклінський. Українка, яка була в службі родини цього жида, зізнала, що в убиствах в'язнів НКВД приймав участь також 13-тилітній син Соклінського, який з приємністю і на втіху свого батька, стріляв з пістолі у нещасні жертви НКВД.

Самозрозуміло, при наближенні німецьких військ Соклінський втік разом з цілим своїм жидівським персоналом. У зв'язку із стратою невинних людей, стоять зокрема шість слідчих суддів НКВД, з поміж яких п'ять були жиди. За їхніми вказівками відбувалися знущання й катування нещасних жертв, що частинно потвердили зізнання свідків, а частинно сліди, знайдені на трупах вбитих.

Дальші сліди жидівської роботи вели до міської в'язниці. Винниця мала кругло 100.000 мешканців і дві в'язниці. Крім в'язниці НКВД, була ще міська в'язниця. В цій останній зміщувалося 30.000 в'язнів. Жидівська система постійно дбала про те, щоб вона була наповнена головно так званими політичними злочинцями.

У міській в'язниці ввесь персонал, з винятком технічних службовців, складався з жидів. Жиди поводилися з нечуваною жорстокістю супроти в'язнів. 12.000 в'язнів приміщено в винницьких каменоломах. В одну келію, де приписово мало міститися 18, накопичувано 370 в'язнів.

Та не тільки в винницькому Н. К. В. Д. переважали жиди. Так було і в Іллянові, в Бердичеві, і в Брацлаві і т. д. При тому жиди виступають як донощики. І так розповідає пані Солов'єва із Ситківців, Винницької области, що НКВД арештувало її чоловіка, Як правдоподібну причину його арештування, бо іншої причини не можна догадатися, подала вона таке: Її чоловік був книговодом в одній філії державного банку в Ситківцях. Жидівський комісар Фельд прийшов одного дня до її чоловіка і вимагав, щоб той йому позичив із банку 2.000 карбованців, бо він хоче вислати свою жінку на літнище. Солов'їв мусів відкинути це прохання, бо приписи банку не дозволяли йому на такого роду позички. Зараз після цього його арештовано і відвезено в Винницю. А цими днями його жінка пізнала труп свого чоловіка на місці масових вбивств у Винниці.

## МАДЯРСЬКИЙ ПОСОЛ ПРО ВИННИЦЮ

Посол мадярського парламенту, Ронай, що як член міжнародної комісії оглянув масові могили у Винниці, описав свої враження в часописі „Уй Мадяршак" під наг. „Здемаскований комунізм". Мадярський посол закінчує свої міркування пересторогою, що ця війна ведеться за життя і смерть. 12 тисяч польських старшин у Катині ще належали до кляси „ворогів народу", але 10 тисяч жертв масового вбивства у Винниці — це вже пролетарі". Винницькі жертви мусять потрясти сумлінням світу. Ввесь світ повинен почути про терпіння і недолю українського народу. Посол кінчить словами: „В 1918-ому році Мадярщина ще не була зорієнтована. Але сьогодні ми знаємо методи большевиків і немає такої сили, щоб нас могла намовити до того, щоб ми їх ще раз допустили у нас до режиму".

### ДУШПАСТИРСЬКІ КУРСИ ДЛЯ ПРАВОСЛАВНИХ СВЯЩЕНИКІВ НА ЛЕМКІВЩИНІ

З метою поглибити богословське знання відбулися ц. р. за Благословенням ВисокопреосвященнішогоВладики Палладія і за згодою Уряду Ген. Губ. перші душпастирські курси для православних священиків на Лемківщині. Для одної частини священиків влаштовано курс у Снітниці від 19.—31. 7., а для другої у Святковій Великій від 2—14. 8. ц. р. Предметом викладів були вибрані питання з пасторальної, історії Церкви, канонічного і подружнього права, суспільного питання та церковного діловодства. Перед викладами, що тривали по п'ять годин денно, відправляли кожного дня пан-отці-учасники курсу по черзі утреню і Службу Божу, а після закінчення викладів вечірню. Адміністрація курсів спочивала в руках оо. Деканів Тарановського П. і Кухарука М. Лекторами були о. прот. д-р Орський О. і д-р Є. Сакович.

Запровадження однообразности в богослуженнях, спільний церковний спів, повторення найважніших питань з ділянки св. Богословії — ось то конкретні успіхи з цих душпастирських курсів. **Учасник**

### З холмського театру

Після літньої перерви Український Народній Театр при УДК у Холмі, розпочинає театральний сезон 1943/44 Дирекція театру, хоч і борикається з великими матеріяльними труднощами, все ж поповнила свій склад акторськими силами, які, з огляду на неможливі умовини праці театру у Холмі були відійшли, а рівнож притягнула до праці в театрі молодий доріст. Уліпшено рівнож і інвентар сценічний та театральної залі. Вистави надалі будуть відбуватися в залі технічної школи. На відкриття сезону дня 28. і 29 серпня буде виставлена нова сучасна штука в 3 діях Марії Суканової п. н. „Пралїски".

# Премієва система 1943-44 р.

**1. Засада системи.**

Як уже було подане до відома, нова премієва ситема обов'язує від 1 серпня ц. р. до 31 липня 1944 р. У цій системі уведено т. зв. премієві марки, які дають змогу хліборобові, що здає свої продукти, закупити по нормальній ціні потрібні йому товари. Хоч з причини війни деякі товари підлягають обмеженню, то все таки Господарський Відділ подбав про те, щоб забезпечити відповідну скількість різних товарів, в тому і монопольних, як цього вимагає акція преміювання за здачу продуктів сільського господарства. Ці товари находяться уже в крамницях, призначених для їх розпродажу.

Хлібороб здає свої продукти у визначеній йому заготівельній станиці і тут зданий продукт перераховують йому на премієві одиниці. За доставлені продукти доставець одержує заплату згідно з урядовими цінами, а крім того дається премієві марки, при чому за кожну сотню премієвих одиниць видається премієві марки вартости 10 пунктів.

Що можна закупити за ці премієві марки, які мають вартість 10 пунктів?

Кожний десяток пунктів управнює до закупу: 1) в висоті 2 пунктів волоконних товарів, 2) в висоті 2 пунктів горілки, 3) в висоті 2 пунктів папіросів, 4) в висоті 1 пункту заліза й залізного приладдя, 5) в висоті 1 пункту засобів до миття і свічок, 6) в висоті 1 пункту начинь і інших товарів домашнього господарства, 7) в висоті 1 пункту шкури і взуття, разом це дає 10 пунктів премієвих марок.

Якщо напр. хтось доставить 15 сот. (1500 кг.) жита, то тому, що для кожних 100 кг. жита рахується 100 премієвих одиниць, або 10 премієвих пунктів, доставець одержить в тому випадку 150 пунктів. Він могтиме отже закупити волоконних товарів, т. є. полотна, білля, сукна, одягу і т. п. до висоти 30 пунктів, шкури й взуття в висоті 15 пунктів і т. д.

**2. Табеля премієвих одинить за хліборобські плоди і молоко.**

Нижче подаємо табелю премієвих рівноважників для хліборобських плодів і то для 100 кг. доставленого кожного вичисленого продукту: уміщена побіч назви цифра означає скількість одиничних продуктів. При тому слід пам'ятати, що кожним 100 премієвим одиницям відповідає 10 премієвих пунктів.

1) **Хлібне і пашне зерно:** жито — 100, пшениця — 130, ячмінь — 100, овес — 80, кукурудза — 100, гречка — 100, просо 100.

2) **Стручкові їдомі:** жовтий горох Вікторія — 200, зелений горох — 200 звичайний горох — 150, біб — 200, фасоля — 200.

3) **Стручкові пашні:** пашний горох — 120, літня вика — 120, пелюшка — 120, бобик — 120, лубінь — 120.

4) **Насіння олійних рослин:** ріпак — 350, льняне сімя — 300, конопляне сімя — 250, мак — 500, гірчиця — 300. сояшник — 300.

При здачі бараболь і городовини устійнено, що скількість належних премієвих одиниць буде обраховуватися на основі продажної квоти, розуміється за урядовими цінами, при чому кожному одному золотому продажної квоти продуцентові належиться 3 премієві одиниці при здачі бараболь і 1 одиниця при здачі якої небудь городовини.

При продажі молока преміювання залежне від кількости товщу в молоці. Ця справедлива оцінка матиме без сумніву вплив на те, що селяни дбатимуть про піднесення молочности своїх коров. Подані тут цифри одиниць відносяться до кожних 100 літрів, а в кожній парі цифр перша з них означає відсоток товщу, а друга кількість премієвих одиниць. Отже:

2,0—54, 2,1 — 57, 2,2 — 59, 2,3 — 62, 2,4 — 65, 2,5 — 67, 2,6 — 70, 2,7 — 81, 2,8 — 84, 2,9 — 87, 3,0 — 99, 3,1 — 102, 3,2 — 106, 3,3 — 109, 3,4 — 112, 3,5 — 116, понад 3,5 — 120.

### РОБІТНИКИ НА ВІДПУСТЦІ

В минулих двох тижнях приїхало на головний двірець у Львові кілька великих груп галицьких робітників, зайнятих на різних роботах у Німеччині, на 14-денну відпустку до краю. В групі, що приїхала з Берліна, було 860 осіб, з яких невеличка частина залишилась у Львові, а вся решта розїхалась по найрізнороднішим містах, містечках і селах. Всі відпустковці мають безплатну карту їзди і харчеву картку, важну на ввесь час відпустки. В найближчих днях приїздять на відпустку до краю дальші групи галицьких робітників партіями по 550, 780 і 800 осіб з таких міст, як Ессен, Ляйпціґ і Відень.

### КОНЦЕРТИ БАНДУРИСТІВ

**Дня 5 серпня минув рік, як із Києва виїхала до Німеччини Капеля Бандуристів з концертами для українських робітників. За цей час київські бандуристи дали около 280 концертів, на яких були приявні до 250 тисяч українських робітників. Завдяки цій капелі оці тисячі українських робітників мали змогу почути на чужині знову рідну музику і пісню у високо-мистецькому виконанні бандуристів. Програма капелі багата й цікава. Бандуристи викочують народні думи та народні пісні, з яких деякі, жартивливі, викликують щирий непогамований сміх. Українська пісня зв'язує українських робітників з їхньою Батьківщиною.**

Д-р ЄВГЕН ХРАПЛИВИЙ 5)

# Господарство Холмщини і Підляшшя

## III.

## РІЛЬНИЦТВО ХОЛМЩИНИ І ПІДЛЯШШЯ

Сільське господарство творить головну частину господарства Холмщини й Підляшшя та надає характер країні. Майже усе господарське життя зв'язане зі селом та сільським господарством. А вже українська людність майже зовсім зв'язана зі сільським господарством та ділянками, що випливають із праці людини, як сільського господаря, чи мешканця села.

У поодиноких повітах (давніх) ось скільки людности мешкало на селі на кожних 100 мешканців повіту:

| Повіт | На селі мешкало % людности | Повіт | На селі мешкало % людности |
|---|---|---|---|
| Біла | 74,9 | Луків | 84,2 |
| Білгорай | 93,8 | Любартів | 90,3 |
| Володава | 76,6 | Радинь | 80,3 |
| Грубешів | 87,9 | Томашів | 92,4 |
| Замістя | 82,2 | Холм | 80,9 |
| Краснистав | 92,4 | Янів | 88,8 |

Вправді ці дані дещо давніші, але вони змінилися мало, бо ж урбанізація тут не поступила. Коли взяти на увагу саму тільки українську людність, то це відношення зміниться, очевидно, ще більше на користь села, що доводить до поважного перелюднення сіл. Треба припускати, що і заняття цеї людности, що мешкає на селі, майже вповні покривається зі сільським господарством, або працею, що з ним якнебудь зв'я- зана

...господарство Холмщини й Пі...

ляшшя обговоримо у такому порядку:

1. Управа ріллі й сільсько-господарських рослин.
2. Плекання сільсько-господарських тварин.
3. Інші галузі сільського господарства.

**1. Управа ріллі і сільсько-господарських рослин**

Про поділ вжиткової площіні, себто поодиноких вгідь, говорять отсі числа для нових округ (за вичисленнями А. Адамчука):[1]

| Округа | Вжиткова площінь (уся) в гт. | Сільсько-господарська площінь: Уся | Рілля (орні грунти) | Сади й городи | Луги | Пасовиська | Ліси й лісові грунти | Невжитки й ін. |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| 1. Біла | 263.747 | 193.977 | 131.654 | 3.007 | 36.757 | 22.559 | 46.398 | 23.372 |
| 2. Білгорай | 207.385 | 121.610 | 91.112 | 2.000 | 16.393 | 12.105 | 73.014 | 12.761 |
| 3. Грубешів | 243.275 | 189.492 | 146.867 | 6.945 | 26.632 | 9.148 | 41.664 | 12.119 |
| 4. Замістя | 265.001 | 175.933 | 137.246 | 4.828 | 24.817 | 9.042 | 74.307 | 14.761 |
| 5. Холм | 322.437 | 247.280 | 157.816 | 4.509 | 53.406 | 31.549 | 47.365 | 27.792 |
| Разом | 1,301.845 | 928.292 | 664.695 | 21.189 | 158.005 | 84.403 | 282.748 | 90.805 |

[1] Усі ці й дальші дані для передвоєнного часу на основі колишньої польської статистики.

У відсотках усієї ужиткової площі представляються поодинокі вгіддя ось-як:

| Округа | Уся вжитк. площінь | Сільсько-господарська площінь: Уся | Рілля (орні грунти) | Сади й городи | Луги | Пасовиська | Ліси й лісові грунти | Невжитки й ін. |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| 1. Біла | 100 | 73,5 | 49,9 | 1,2 | 13,9 | 8,5 | 17,7 | 8,8 |
| 2. Білгорай | 100 | 57,2 | 42,1 | 1,0 | 8,1 | 6,0 | 36,5 | 6,3 |
| 3. Грубешів | 100 | 78,0 | 60,4 | 2,8 | 11,1 | 3,7 | 17,1 | 4,9 |
| 4. Замістя | 100 | 67,8 | 52,0 | 2,1 | 9,9 | 3,8 | 26,2 | 6,0 |
| 5. Холм | 100 | 76,8 | 49,9 | 1,2 | 15,9 | 9,8 | 14,5 | 8,7 |
| Загалом | 100 | 71,3 | 51,1 | 1,6 | 12,2 | 6,4 | 21,8 | 6,9 |

Ці числа виявляють господарські властивості поодиноких округ, якщо йде про сільське господарство. Найбільше хліборобський характер має Грубешівська округа (Грубешівщина й Белзчина), де площінь занята під різні сільсько-господарські вгіддя дає аж 78% усієї вжиткової площіні. У цій же окрузі найбільше вжиткової площіні, бо аж 60,4%, це рілля; найбільше тут з усіх округ землі під городами й садами ...

пасовиськ та невжитків. Ліси й лісові ґрунти займають 17,1% всієї ужиткової площіні, отже приблизно стільки, що у більській окрузі, але багато менше, ніж у такій же врожайній Замійщині та Томашівщині. Так і видно з цього, що Грубешівська округа — це найбагатіша, найбільше хліборобська округа країни, що свою господарку спирає передовсім на хліборобстві, маючи для цього дуже добрі природ...

# НОВИНКИ

**Число народніх кухонь у Ген. Губ.** Знову розбудовано додаткове прохарчування бідного українського населення в народніх кухнях, організованих з рамени УЦК. В останньому місяці число тих кухонь збільшилося до 195, так, що загалом є тепер 1.366 народних кухонь, в яких харчується 103.890 осіб.

**Інформації у справі вільних становищ** для кваліфікованих і некваліфікованих працівників дає: Персональний Реферат Українського Комітету на Львів-місто, вул. Гірштрассе ч. 6, І. пов., кімната 65, в годинах 10—11.

**Садки в рогатинщині.** В рогатинському повіті є 72 дитячі садки із 3.200 дітьми. Селам, які не в силі удержати самі садка допомагає Делеґатура.

**В 30-ліття смерти Л. Українки.** 10. серпня ц. р. молодь Любачева відбула святочні сходини з приводу 30-ліття смерти Лесі Українки.

**Перше свято в честь проф. Ів. Боберського.** Українське Тіловиховне Товариство у Львові влаштувало дня 14. серпня ц. р. святочний звіт усіх своїх членів, членок та юнацтва, присвячений 70-літнім роковинам з дня народження проф. Івана Боберського.

**Жалібні роковини.** 14. серпня ц. р. минуло 24. роки від дня трагічної смерти в літаку на Горішньому Шлеську — полк. Дмитра Вітовського та четаря Юліяна Чучмана. Їхні могили є на цвинтарі в Берліні.

**Від 29. серпня до 4. вересня затемнення обов'язує від год. 9.15 веч. до 4.30 рано.**

**Гостина театру.** На початку серпня гостив у Золочеві театр ім. Ів. Франка з Тернополя, даючи шість вистав, головно побутового характеру. Всі вистави пройшли з великим успіхом.

**Попис садка.** В Бережанах на передмісті Адаміка — відбувся попис дитячого садка. Діти співали, деклямували, танцювали та виконували ритмічні вправи, одержуючи за це щедрі оплески від своїх матерей та батьків.

**Два роки „Нової Доби".** В серпні минуло два роки від появи першого числа газети „Нова Доба" в Берліні — ілюстрованого тижневика для українських військово-полонених із червоної армії.

**Літературні зустрічі.** При Київській Міській Управі щосуботи відбуваються літературні зустрічі письменників, на яких вони читають та обговорюють свої нові твори.

**Домівки Об'єднань Праці.** В серпні відкрито в Коломиї домівку, яка складається з сім гарно обладнаних кімнат і призначена для Об'єднань Праці інженерів і службовиків, ремісників і залізничників, робітників та купців.

**Іструкторський табор.** В половині серпня ц. р. розпочався в Розлучі інструкторський табор юначок Виховних Спільнот Української Молоді (ВСУМ). Зголосилися до нього 53 учасниці з міст Галичини та Холмщини.

**Дві стипендії.** Українська Поліція в Жовкві уфундувала для молоді з Жовківщини, що студіює за кордоном, дві стипендії по 200 зол. місячно. Вчинок гідний наслідування.

**Театр у Кременчуці.** Вже другий рік у Кременчуці працює Драматичний Театр ім. Тобілевича. За минулий рік він поставив понад 20 різних вистав.

## Завдання зразкових господарств

(*) У щоденній пресі щораз появляються вістки, що в цьому чи тому селі зорганізовано зразкове господарство. Ці господарства повинні сповнити подвійне завдання. Вони є передовсім прикладом для довкільних селян, які мають тут змогу приглянутися й ознайомитися з усіми практичними способами для покращання хліборобської продукції. Подруге — у цих господарствах вишколюються хліборобські інструктори. Вони мають тут же змогу переконатися, чи застосовані способи дали бажані висліди.

У зразкових господарствах кидається у вічі порядок і чистота в цілій садибі, відповідний стан житлових і господарських будинків: вони чисті й продувні. Зразкові господарства займаються також годівлею дробу, що живе у зразкових курниках. Ліцензована худоба і кнурі є також у зразкових господарствах. В полі й на пасовиську також усе зразкове. Польові роботи восени й на весні виконані якнайстаранніше. Все виконано вчас. При сіянні звертають окрему увагу на доріддість насіння. Насінний матеріял змінюють часто. Завдання зразкового господарства — це виказати на конкретному зборі успішність нових метод управи і годівлі. Засіб, що виказує конкретні висліди — це книговедення, яке подрібно виказує стан господарки.

## Господарська вистава

25. 7. ц. р., в с. Гірнім п. Стрий, за почином „Сільського Господаря", при співучасті повітового господарського керівника і підвідділів Тваринництва улаштовано сільсько-господарський показ. Село довший час всіма своїми силами підготовлювалось до цього повітового попису. Господарі на оборах, господині в хатах, молодь в УОТ та ХВМ, громадська управа в селі. Село Гірне — це найчистіше і найкраще село Стрийщини, тому улаштування такої вистави припало йому.

В неділю рано, 25. 7., на пописовій площі стояли відповідно розміщені виставові експонати: господарський інвентар, вживаний при обрібці землі, продукти, плекані господарями, городовина, птахівництво й кріликарство, взірцевий скот, свині, кози, коні, раціональна компостова купа, гноївня, обірник, укладений в призми. Ще дальше взірцевий курник. Вистава має назву: „Показ взірцевої господарки та спосіб її ведення".

На програму дня зложилися промови, вправи молоді, пісні місцевого хору, національні танки та попис дитячого садка. Програму закінчено показом скоту і коней та розданням нагород за найкращі сільсько-господарські окази. Відтак зібрані мали змогу докладно оглянути виставу.

## Ходорівська цукроварня

Одною з найбільших цукроварень на терені Генеральної Губернії є цукроварня в Ходорові к. Львова. Терен, на якому управляється цукровий буряк для ходорівської цукроварні, простягається по Мостиська, Раву Руську, Красне і Єзупіль; найбільше плянтацій находиться в Бережанщині й Рогатинщині. Фабрика заключила збірні контракти з багатьсома громадянами. На цей рік контракти спираються на мінімум достави, яку окреслено на 130 сотн. з гектара. Поруч готівки плянтатори одержують за буряки цукор, мелясу і інші залишки з цукрових буряків. Меляса, це півсировина до виробу дріжджа і горілки. Залишки з буряків, це знаменита паша для худоби.

Фабрика цукру в Ходорові — це рафінерія, яка існує вже 30 років. Підчас першої світової війни її знищено. Фабрику відбудовано в 1918 році.

**СЕЛЯНИНЕ!**

**Здай контингент своєчасно і в цілості, бо це Твій святий обов'язок.**

## Школа для лісничих

(*) У Болехові в Галичині, Головний Відділ Лісу й Головний Відділ Науки і Навчання організують школу для лісничих і побережників. Школа, імовірно, зачне працю 1 жовтня ц. р. Курс для лісничих триватиме один рік, для побережників — три місяці. Навчання в українській мові, приміщення й прохарчування за невеликою оплатою в гуртожитку. Зголошення на перші курси подавати до дня 1 вересня ц. р. до Уряду Области Галичина у Львові. Про прийняття рішає остаточно вступний іспит перед початком навчання. Кандидати мусять мати щонайменше 18 років, мусять бути фізично здорові. До прохання долучити лікарське свідоцтво. Кандидати на курс для лісничих долучують свідоцтво скінченої 4. гімназійної кляси чи рівнозначної освіти. Кандидати на курс для побережників долучують свідоцтво закінченої народньої школи. На оба курси першенство мають кандидати, що виказуються практикою в лісових підприємствах. Шкільні свідоцтва і посвідки про практику слід залучити до прохання.

## ПРОМИСЛОВО-ТЕХНІЧНА ШКОЛА В СТРИЮ.

Фахове шкільництво на терені Стрия має гарні успіхи. Молодь, що до цього часу майже не доцінювала фахових шкіл, сьогодні масово вписується до них. Одною з таких шкіл є 3-річна державна промислово-технічна професійна школа. Зорганізовано її тому 2 роки при державних залізничих варстатах. Ділиться вона на практичний і теоретичний відділи. До полудня учні вивчають теоретичні предмети, пополудні відбувається практика. Школу відвідує коло 370 учнів (96 відс. українців). Учительський склад у більшості український. Навіть підчас ферій кипить тут практична робота. Десятки юнаків у великих варстатових галях витривало вивчають своє діло. Школа має також свою кухню. В обідню пору хлопці сходяться, гуторять, сміються, співають.

Державна промислово-технічна школа в Стрию для української молоді — це дуже важна установа. Коло 350 українців юнаків виходить річ-річно звідси фахівцями.

## ДО РОДИН ДОБРОВОЛЬЦІВ СС ДИВІЗІЇ.

Військова Управа повідомляє:

З причини перетяження залізниці можуть родини добровольців СС Дивізії Галичина, що находяться у вишкільних таборах, відвідувати їх тільки за окремим засвідченням Військової Управи. Засвідчення видаватимуть окружні повновласники Військової Управи в дуже обмеженій кількості. Відвідувати добровольців можна лише в неділю. Переночовувати в таборі заборонено. Це зарядження важне з днем проголошення.

Військова Управа.

## КАРИ СМЕРТИ НА СУСПІЛЬНИХ ШКІДНИКІВ.

ЛЬВІВ. На основі присуду Спеціяльного Суду у Львові нещодавно покарано смертю таких суспільних шкідників: Яніну Ріхтер зі Львова за крадіж поштових пакунків та пакунків полевої пошти й за нарушення поштової тайни. Лева Луцького зі Самбора за вбивство; Степана Ляха з Либохори, окр. Самбір, за вбивство; Станіслава Полудника зі Зубра, окр. Львів, за злочин лісового крадежу, полученого зі спротивом. Це нехай буде грізною пересторогою усім, хто діє злочинно на шкоду загалу.

## ДЕРЖАВНІ ШПИХЛІРІ В Г. Г.

(*) Влада докладає всіх зусиль, щоб шляхом будови нових шпихлірів мати змогу, у більшому, ніж досі ступні переховати збіжжя. В чотирьох воєнних роках справа та помітно поправилась. На шпихлірі для переховування збіжжя використано в першу чергу фабричні будинки та всякі інші, що підходили для магазинування збіжжя. Але це були тільки тимчасові засоби. В основі влада змагає до того, щоб в Ген. Губернії розв'язати справу на німецький взірок, саме будуючи спеціяльні шпихлірі. Досі вибудовано в Ген. Губернії 17 таких шпихлірів.

## КОРИСНІ КУРСИ.

Щораз більше молоді відчуває потребу освіти бодай в обсягу 7 кляс народньої школи. Це торкається в першу чергу тих, що задумують здобути фахову освіту. В тій цілі улаштовується для цієї молоді відповідні курси. До іспитів з обсягу 7 кл. нар. школи в Зборові приступило при кінці минулого навчального року 78 кандидатів. У Скалаті іспити з обсягу 7 кл. нар. школи відбулися вже третій раз. До іспиту зголосилося понад 200 кандидатів, з чого майже всі здали. Всіх учнів, що здали досі такі іспити, є в Скалатщині понад 750. Подібні курси відбуваються в інших містах. Тепер перед цією молоддю, що здала іспити, відчинені двері до інших шкіл, у яких матимуть вони змогу здобути фахову освіту.

## ВИЗНАЧНИЙ ВРОЖАЙ В РУМУНІЇ.

Роботи біля збору збіжжя в Румунії закінчилися. Висліди далеко кращі, як сподівалися. Дотеперішне молочення виказує прибуток до 18-20 сотнарів з кожного пів гектара. Пересічно буде мабуть 10 до 12 сотнарів. У всякому разі цьогорічний врожай найкращий від 10-ти років. Як відомо, Румунія продукує більше хлібного збіжжя, як цього потребує для власного вжитку; тому пшениця поруч з нафтою, це найважніші експортові товари країни.

## Комуніст комуніста

Один наш селянин з волості Сверже, холмського повіту, розповів мені таку правдиву пригоду:

У волості Сверже ширили за Польщі комуністичну пропаганду головно замісцеві комуністи підпольною комуністичною пресою. В нашому селі був господар, не дурний собі, але таки перейнявся большевицькою дурійкою. Я стояв здалека і до політики не мішався. Натомість мій знайомий вже величався як комуністичний працівник-організатор, з чого я і другі селяни нераз кепкували.

Прийшов 1939 р. На два чи три тижні прийшла тут большевицька армія і тоді щойно закипіла праця в організуванні сільського комітету. Наш доморослий комуніст у проводі, хоч не знав зовсім комуністичної програми, ні її цілей. Большевики невдовзі відступили на схід за Буг і він заворохобив тоді частину селян до виїзду з фірами і кіньми за Буг, кажучи що там дійсний рай для селян. І сам з родиною туди подався, думаючи, що стане там скоро комісарем. Але не так сталося. По приїзді на совітський терен не одержав там ніякої посади, а мусів разом зі своєю родиною ті іншими селянами, що разом з ним виїхали, працювати тяжко, в голоді й холоді як робітник у колгоспі. Аж там прозрів і прочуняв з недавньої дурійки. А енкаведисти зачали незначно його слідити, коли збаламучені ним селяни зачали робити заходи до повороту домів. І хоч стидно йому було, він вже не хотів остати в „совітському раю".

Прийшов час повороту за допомогою німецької влади під весну 1940 р. Всі почали лагодитись до виїзду в свої сторони. Приїхав до колгоспу, де працювали, вантажний самохід по мешканців нашого села, щоб відвезти їх на залізничу стацію. Радо явились всі. З'явився при самоході і наш комуніст разом з родиною й клунками і хотів вже сідати до самоходу. Енкаведисти зарядили, щоб перше сіла його родина. Тільки що вони сіли у вантажний самохід, на даний енкаведистами знак авто рушило відразу з місця і наш перестрашений комуніст, що так хотів утікати з раю, остав сам на місці і сьогодні слід по ньому пропав. А родина вернулася в село.

О. Н.

## НОВІ ДИТЯЧІ САДКИ В ГЕН. ГУБ.

УЦК перевів цього літа з великим розмахом акцію організовання дитячих садків. Не зважаючи на великі трудноші, вдалеся впродовж місяця урухомити 2.300 дитячих садків із 85.000 дітей. Акція триває дальше, так, що треба рахуватися із ще кращими вислідами. В липні закінчився у Львові курс для провідниць дитячих садків, в якому взяло участь 52 особи.

## ОГОЛОШЕННЯ



## Закінчення Табору Праці в Савині

Табор праці в Савині для учнів холмської державної української гімназії, що про нього був уже допис в ч. 30 „Холмської Землі", закінчив 31. липня ц. р. свою працю.

В середу 28. липня ц. р. приїхав до табору начальник уряду праці з Холма і заповів закінчення праці на день 31. липня 1943. В цей день учасники табору на призначених війтом фірманках прибули до уряду праці в Холмі, де одержали від начальника того уряду посвідки про відбуту працю в таборі в Савині.

По роздачі посвідок начальник уряду праці, п. Мазурек, подякував приявним таборовикам за працю, виконувану впродовж цілого місяця липня, до якої учасники табору зголосилися добровільно, зрозумівши потреби теперішнього воєнного часу. Праця це зміст життя, сказав він, і висловив побажання, щоб охота й замилування до праці товаришили учасникам табору ціле їх життя. При кінці своєї короткої промови до таборовиків п. Мазурек побажав усім провести весело решту шкільних ферій. Один з таборовиків подякував в імені всіх приявних за побажання і учасники табору розійшлися.

Місяць праці. Часу небагато, а праці виконано досить. Свідками залишилися: засіяна по меліораційних ровах трава, розкинуті насипи коло ровів і впорядковані городи.

Весело нам було в таборі. Мали ми досить вільного часу для розваги, і для спорту, для відпочинку. Харчів теж нам не бракувало. Діставали ми відповідні приділи з Водного Уряду з Холма. Крім того допомагали нам багато в харчах місцевий священик о. протоєрей Цехан, війт п. Петкевич і інж. Новицький, яким таборовики щиро дякують.

На припоручення директора холмської гімназії Т. Ставничого, відвідав раз наш табор праці проф. д-р А. Макаренко, який на місці зазнайомився з життям таборовиків, яким був вповні задоволений.

Кожний таборовик виніс з табору праці в Савині милі спомини товариського життя. Хлопці зжилися з собою ближче, як перед тим. Опалені на сонці, з новими силами ждуть на початок нового шк. року. Місяць часу не змарнований.

**Віктор Денека**

## Воєнні конечності найважніші!

В неділю 8. серпня ц. р. відбулася в Бережанах конференція представників Делегатур, мужів довір'я, начальників громад та інтелігенції повіту. Після наради, на якій обговорено життя в окрузі; уповноважений УЦК редактор Волинець висвітлив сучасне положення та прочитав наприкінці заклик УЦК до населення Галичини — ретельно зберігати лад і спокій. В цей час, коли доверш<u>у</u>ється велетенська боротьба з большевизмом, найгрізнішим ворогом всього людства, а в тому зокрема українського народу, непрощений гріх є ставити над усе свої власні інтереси та тікати від повинностей, що їх вимагає тотальна боротьба. Всі воєнні конечності мусять всі як один сумлінно виповняти; хто не робив би так, той не допомагав би, лише перешкоджав би перемогти смертельного ворога. Таких людей стрінула б найсуворіша кара, бо того вимагає воєнний час. Спільно та чесно працювати для добра спільної справи — це наш обов'язок.

## З ЖИТТЯ УКРАЇНЦІВ У СЕРБІЇ

**Українські еміґранти в Београді гуртуються в „Просвіті", в якій останніми часами життя значно пожвавилося. Щосуботи відбуваються сходини, вечори співів та танків. Створено жіночий допомоговий гурток „Зоря", кооперативу та хорову капелю, які успішно розвивають свою діяльність. Частина прибутків з „Просвіти" іде на допомогу хворим членам та дітворі.**



## Птахи відлітають у вирій

Наближається час відлету деяких птахів у вирій, час, за яким вкоротці приходить осінь, холод та зимно. Щоб перед цим зимном і недостачею поживи охоронитися інстинкт веде деяких птахів у теплі краї — на південь, звідки повернуться до нас знова аж весною.

Перелет птахів на зиму у вирій походить ще з льодової доби, коли в Европі були дуже несприятливі умовини для життя людей і тварин. Інстинкт перелету не притупився навіть і в тих птахів, які замкнені в клітці. В той час вони непокояться і намагаються також видістатись і полетіти, як і їхні вільні „побратими".

В час перелету збираються сотні й тисячі птахів однієї породи і летять звичайно ключем. Їхня дорога веде на південь, понад суходолом, до Північної Африки, при чому вони обминають звичайно Середземне море.

Деякі сильніші птахи, як журавлі, лелеки, чаплі і ін. летять ще дальше, вглиб Африки — до Рога Доброї Надії, яких 9000 км. Щоденно пролітають вони від 50—400 км. на височині приблизно 500 м. Підчас бурі та хмарности їхній лет робиться повільнішим, тому, що тоді птахи гірше орієнтуються.

Весною багато птахів повертається знова до нас — у рідні сторони. Багато з них навіть у свої попередні гнізда. Про це можна переконатися, накладаючи птахові на ногу кільце.

Серед нашого народу є велике прив'язання до птахів. Селянин любить, коли підчас оранки співає над ним жайворонок — „божа птичка", або на його хаті зробить собі гніздо бузьок, бо старе повір'я каже, що це приносить хаті щастя та хоронить її від грому.

## † Посмертні згадки

### † ЛЕВ РИБЧИНСЬКИЙ

Дня 23. липня 1943 пополудні згинув від бандитських куль бл. п. Лев Рибчинський. Покійний народився 13. 12. 1898 р. в Голі на Володавщині. Евакуований разом з родичами літом 1915 р. вглиб Росії, покінчив там учительську семінарію і старшинську школу. Підчас українських визвольних змагань брав живу участь як сотник армії УНР і був учасником Зимового Походу. По переході з рештками Української Армії до Польщі в 1920 р. перебував до 1924 р. в таборі інтернованих в Стржалкові. В 1924 р. вернувся до рідного села Голі до праці у господарстві. За часів Польщі вів національну роботу в т-ві „Рідна Хата" та до останніх її часів разом з покійним И. Божиком, учителем в Голі, був виразником національної думки на Володавщині. По упадку Польщі приложив багато праці над творенням нового життя на Володавщині. Як один із перших разом зі згаданим пок. Божиком взяв участь в основанні Повітового Союзу Кооператив у Володаві, де був членом надзірної ради та в заложенні Укр. Допом. Комітету, в якому від перших початків до останнього дня був мужем довір'я. Рівнож від осені 1939 р. був солтисом в селі Голя та заступником війта на вол. Волосковolo. Останньо був основником та керівником Районової Молочарні в Голі. За його працю над відродженням Володавщини був він сіллю в оці ворога, який не раз вже старався його знищити. Але всі їхні попередні спроби не вдавалися. В Покійному стратила Володавщина одного з найкращих синів, вірного її до останньої хвилини свого життя.

### † МИХАЙЛО РИБЧИНСЬКИЙ

Дня 23. липня 1943 р. згинув від куль бандитів бл. п. Михайло Рибчинський. Покійний народився дня 1. 10. 1910 р. в Голі. Виховався під впливом Льва Рибчинського, який згинув тогож самого дня від куль тих самих бандитів — і був його однодумцем і помічником в його національній праці.

В. И. П.

## ГОСПОДАРСЬКИЙ ФОНД РЕМЕСЛА.

Група Ремесло в Центральній Палаті створила господарський фонд ремесла, призначений виключно для розбудови ремісничих закладів Г. Г. У зв'язку з тим влада звернулася з закликом до ремісників Г. Г., щоб вони більше як досі взяли участь у творенні цього фонду і тим самим причинилися до збільшення своєї жтаги видатности. Добре поставлення господарського фонду лежить у власному таки інтересі ремісників: він збільшує продукцію закладів і запевнює їм відповідну участь у завданнях всього краєвого господарства.



За редакцію відповідає М. Хомяк у Кракові. Видає »Українське Видавництво«, Краків, вул. Райхсштрассе 34. II. Телефон 230-39.
З друкарні »Нова Друкарня Денникова« під наказною управою, Краків, вул. Ожешкової 7, тел. 102-79.
Verantwortlich für den Gesamtinhalt und Anzeigenteil: M. Chomiak, Krakau. Verlag: „Ukrainischer Verlag" G. m. b. H. Krakau, Reichsstrasse 34. Fernspr. 230-39. Druck: „Neue Zeitungsdruckerei", Kommissarische Verwaltung, Krakau, Orzeszkowagasse 7. Fernsprecher 102-79.